

- академіка НААН В. В. КириченкаХ.: IP ім. В. Я. Юр'єва НААН України, 2010. С. 203–250.
4. Основи селекції польових культур на стійкість до шкідливих організмів: навчальний посібник /В. П. Петренкова, В. В. Кириченко, І. М. Черняєва, Л. М. Чернобай та ін. / за ред. академіка НААН В. В. Кириченка, чл.-кор. НААН В. П. Петренкової. Харків, IP ім. В. Я. Юр'єва НААН, 2012. 320 с..
 5. Кириченко В. В., Чернобай Л. М., Китаєва С. С. RAPD–поліморфізм інбредних ліній кукурудзи (*Zea mays* L.). Вісн. Українського товариства генетиків і селекціонерів. 2012. Т. 10, №1.С.33–41.
 6. Ознаки відмінності кукурудзи /Л. В. Козубенко, Л. М. Чернобай, Н. В. Кузьмишина, С. М. Вакуленко та ін. Харків: Ін-т рослинництва ім. В. Я. Юр'єва, 2013. 36 с.
 7. Чернобай Л. М. Петренкова В. П., Літун П. П. Вивчення генетичної цінності ліній кукурудзи за нормою реагування на фенотипове середовище у гібридів F1. Селекція і насінництво. 2015. №108. С. 130–139.
 8. Ефект гетерозису у гібридів кукурудзи і його використання в селекції на адаптивність. Основи управління продукційним процесом: монографія / Кириченко В. В., Козубенко Л. В., Чернобай Л. М. та ін. /за ред. В. В. Кириченка. Х., 2016. С. 481–493.
- Авторські свідоцтва і патенти на 28 гібридів:
- середньоранні (ФАО 260-290) гібриди зернового та універсального типу (на зерно та силос) Варта МВ, Гарантія МВ, Капітал МВ, Світанок МВ, Символ МВ, Борець МВ, Танго МВ, Серпанок МВ, Кардинал МВ, Пам'ять Чупікова МВ, Сузір'я;
 - середньостиглі (ФАО 290-320) – Кредит МВ, Індустрія МВ, Моноліт МВ, Мрія.

Н. В. Кузьмишина
Зав. лабораторії інтродукції
та зберігання генетичних ресурсів рослин

КІР'ЯН ВІКТОР МИХАЙЛОВИЧ (до 50-річчя від дня народження)

28 лютого 2018 р. виповнилось 50 років кандидату сільськогосподарських наук, відомому вченому в галузі генетичних ресурсів рослин Віктору Михайловичу Кір'яну.

В. М. Кір'ян народився в селі Устимівка Глобинського району Полтавської області. Після закінчення із відзнакою Полтавського сільськогосподарського інституту в 1991 році, прийшов на роботу на Устимівську дослідну станцію рослинництва та вступив до аспірантури Всеросійського інституту рослинництва ім. М.І. Вавілова (м. Санкт-Петербург), де в 1997 році захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю «Селекція і насінництво» за темою “Источники зимостойкости для селекции озимой

мягкой пшеницы в лесостепи Украины”. Вся трудова діяльність Віктора Михайловича пов'язана з роботою на дослідній станції. Тут він пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до заступника директора з наукової роботи.

В. М. Кір'ян вже понад 25 років в рамках державної програми «Генетичні ресурси рослин» здійснює збагачення, підтримання, вивчення і впровадження у дослідницькі, селекційні та навчальні програми генетичного різноманіття польових культур в Україні. За його організаційного та науково-методичного керівництва і безпосередньої активної участі на Устимівській дослідній станції рослинництва сформована колекція понад 30,2 тис.

зразків 135 культур, яка є складовою наукового об'єкта, що становить національне надбання Банку генетичних ресурсів рослин. В. М. Кір'ян особисто сформував колекцію генетичних ресурсів провідної зернової культури України – пшениці обсягом 4,7 тис. зразків, що репрезентують основні культивовані, малопоширені та дикорослі споріднені види й амфіплоїди – джерела генів, що контролюють цінні господарські та біологічні ознаки. Він забезпечує ведення у відповідності до міжнародних стандартів у форматі Європейського каталогу генетичних ресурсів рослин (EURISCO) бази паспортних даних колекції станції з інформацією про 30,2 тис. зразків, що забезпечує доступ до зразків генофонду різних категорій користувачів – науковців, селекціонерів, працівників освіти, приватних дослідників, тощо.

За результатом дослідження тисяч сортів і ліній світового різноманіття пшениці Кір'яном В. М. було виділено джерела цінних ознак, як вихідний матеріал для селекції зимостійких і морозостійких, стійких до хвороб, високопродуктивних, з високою якістю зерна сортів озимої пшениці для умов лісостепу України. Він є одним з авторів сформованої та зареєстрованої в Національному центрі генетичних ресурсів рослин України базової колекції м'якої озимої пшениці, що включає 5079 зразків з 56 країн світу, та ознакової колекції зимостійких і морозостійких форм м'якої озимої пшениці обсягом 115 зразків з 15 країн. На базі виділених В.М. Кір'яном із колекції цінних зразків створено сорти озимої м'якої пшениці Калита, Устивица, Коровайна. За участі науковця створений сорт пшениці м'якої озимої Проня, низькоморфійні сорти маку Жар і Колорит, сорт цукрової кукурудзи Білявка.

Кір'ян В.М. забезпечив вагомий внесок у збагачення Банку генетичних ресурсів польових культур новими цінними зразками генофонду. Впродовж багатьох років він є організатором і активним учасником міжнародних експедицій зі збору зразків генетичного різноманіття кормових, зернобобових, зернових та ін. культур, проведених вченими Росії, України та США на території України та Російської Федерації. В результаті таких зборів до національної колекції залучено декілька тисяч цінних зразків селекційного походження, сортів та форм народної селекції, дикорослих видів. В. М. Кір'ян докладає зусилля для підготовки кваліфікованих кадрів з генетичних ресурсів рослин. За його активної підтримки вступили до аспірантури 7 науковців (4 з них захистили дисертації); здобули вищу та середню фахову освіту 3 співробітники та 2 лаборанти ресурсних відділів.

За результатами досліджень В. М. Кір'яном особисто та у співавторстві опубліковано понад 80 наукових праць, серед яких книга «Генетико-физиологическая система адаптивности, аттракции и микрораспределения сортов озимой пшеницы в разных географических зонах бывшего СССР», 3 каталоги, понад 30 статей у фахових наукових виданнях. Ним отримано 6 авторських свідоцтв на сорти рослин та 8 свідоцтв на цінний генофонд і колекції, зареєстровані в Україні. Кір'ян В. М. неодноразово був учасником засідань міжнародних робочих груп Європейських кооперативних програм з генетичних ресурсів рослин та нарад за кордоном, де представляв результати роботи Банку генетичних ресурсів рослин України. Він є організатором та активним учасником стаціонарних та виїзних виставок генетичного різноманіття колекції установи, які проводяться під час конференцій, симпозіумів, круглих столів та інших публічних заходів.

За багаторічну плідну працю та вагомий внесок в розбудову вітчизняної науки Кір'ян В.М. був нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, Почесною грамотою Президії Національної академії аграрних наук України та є лауреатом Державної премії в галузі науки і техніки 2013 року за роботу «Розробку наукових основ і формування Банку генетичних ресурсів польових культур України».

Колектив Устимівської дослідної станції рослинництва вітаючи ювіляра бажає Віктору Михайловичу міцного здоров'я, сімейного щастя, подальших творчих успіхів у розбудові вітчизняної науки.

Список основних наукових праць і розробок Кір'яна В. М.

1. Драгавцев В.А., Ермаков У.И., Барашкова Э.А., Рыбакова М.И., Федулов Ю.П., Алексеева Е.Н., Горя М.З., Грабовец А.И., Ионов Э.Ф., Киселёв В.А., Мусич В.Н., Рябчун Н.И., Борисенко Л.Р., Савинский И.Л., Суркова Л.И., Соколова К.Д., Шашко К.Г., Шалин А.Ю., Кирьян В.М., Шевченко З.В. Генетико-физиологическая система адаптивности, аттракции и микрораспределения сортов озимой пшеницы в разных географических зонах бывшего СССР. Санкт-Петербург: ВИР. 1995. 57 с.
2. Кір'ян В. М., Ткаченко Н. А., Холод С.М., Іллічов Ю.Г. Нові зразки сільськогосподарських культур, що виділилися при вивченні в Устимівському інтродукційно-карантинному розсаднику в 2006–2010 роках. Каталог колекційних зразків. Устимівка: УДСР. 2011. Вип. 3. 112 с.
3. Холод С. М., Кір'ян В.М., Іллічов Ю.Г. Нові зразки сільськогосподарських культур, що виділилися при вивченні в Устимівському інтродукційно-карантинному розсаднику в 2011-2015 роках. Каталог колекційних зразків. Кременчук: Християнська зоря. 2016. Вип. 4. 88 с.
4. Кір'ян В.М. Генофонд для селекції озимой пшеницы на морозо- і зимостойкість в лесостепи України. Бюллетень ВИР. Санкт-Петербург. 1998. Вып. 235. С. 54–57.
5. Кір'ян В. М., Кір'ян М. В., Вискуб Р. С. Генетичні ресурси як вихідний матеріал для створення нових сортів пшениці м'якої озимой. Сортовивчення та охорона прав на сорти рослин. 2016. № 4. С. 10-17.
6. Тригуб О.В., Кір'ян В.М. Колекції генетичних ресурсів польових культур в Устимівській дослідній станції рослинництва. Селекція і насінництво. 2016. Вип. 110. С. 142–149.
7. Kirian V. Grain legume collection in Ukraine. [Електронний ресурс]: Fifth meeting of the ECPGR Grain Legumes Working Group, Serbia, Novi Sad, 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ecpgr.cgiar.org/fileadmin/www.ecpgr.cgiar.org/Presentations/GL_2013/17_Report_Grain_Legumes_Ukraine_2013.pdf (дата звернення: 01.11.2013).
8. А.с. на сорт рослин № 110206. Україна. Пшениця м'яка Калита / Кір'ян В.М., Матвієць В.Г., Матвієць Н.М., Росанкевич О.М., Черняєва І.М., Рябчун Н.І. Заявка № 08007010. У реєстрі сортів рослин України в 2011 року

Директор Устимівської дослідної
станції рослинництва

Харченко Ю. В.

Учений секретар станції

Тригуб О. В.